

Oppfølging budsjett - bruk av kraftfondet til nedbetaling av gjeld

Saksfremlegg

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Finansutvalg		
Formannskapet		
Kommunestyret		

Saksbehandler: Marit Rinnan	Arkivsaknr.: 2019/1621-3
-----------------------------	--------------------------

RÅDMANNENS INNSTILLING:

Kraftfondet skal fortsatt inngå i kommunens egenkapital som et investeringsfond, og midlene skal disponeres til finansielle plasseringer i samsvar med finansreglementet.

SAMMENDRAG

Rådmannen er bedt om å vurdere bruk av kraftfondet til nedbetaling av gjeld. Kraftfondet ble etablert da Askøy kommunes aksjer i Askøy Energi ble innløst i 2001. I dag er verdien på kraftfondet 103 mill kr. Pengene inngår i kommunens finansportefølje, og er i stor grad grunnlaget for de langsiktige plasseringene. En vurdering av forventet avkastning på disse midlene og lånekostnader for tilsvarende beløp, tilsier at kommunen vil tape årlige finansinntekter på ca 0,6 mill ved å bruke kraftfondet til nedbetaling av gjeld.

Lånegjelden reduseres, men kommunens egenkapital og økonomiske posisjon blir samtidig vesentlig svekket.

Avgjøres av: Kommunestyret

Behandles i følgende utvalg: Finansutvalget, Formannskapet

Videre saksgang:

Saksopplysninger:

Denne saken fremmes som følge av vedtak i PS 23/19 i kommunestyret 07.03.2019 pkt 8:
Kraftfondet vurderes brukt til nedbetaling av gjeld.

Askøy kommune solgte i 2001 sine aksjer i Askøy Energi i forbindelse med eieroverdragelse. Verdien er regnskapsmessig ført som ubundet investeringsfond, og utgjør en stabil og viktig andel av kommunens egenkapital. Det har i årene etter salget vært en omforent politisk holdning at disse midlene skulle inngå som et sentralt element i kommunens finansportefølje og langsiktige plasseringer.

Kommunen har over tid hatt en god avkastning på disse midlene, og finansinntekten har gitt et positivt bidrag til driften. Til dels har finansavkastningen bidratt til at kommunen har unngått et regnskapsmessig merforbruk.

Frigjorte midler fra en innløsning av kraftfondet kan ikke brukes til å dekke løpende driftsutgifter. Midlene må brukes til formål som inngår i investeringsregnskapet. Nedbetaling av gjeld kan skje gjennom innbetaling av ekstraordinære avdrag. Alternativt kan budsjetterte framtidige låneopptak reduseres fordi investeringene i stedet kan finansieres av egenkapital.

Konsekvens for finansinntekter og finansutgifter

Renter

For å gjøre en analyse av de økonomiske konsekvensene av å bruke kraftfondet til nedbetaling av gjeld, har rådmannen fått innspill fra Nordeas fagmiljø innen finans, ved finansanalytiker Ole Andreas Johansen.

Han uttaler følgende:

- Nordea har regnet gjennom totalporteføljen og sett på nivåer for forventet avkastning
  - Basert på de faktiske plasseringene i dag vil forventet avkastning ligge på 4,6% p.a. inkludert kostnader og en konservativ justering fra våre normale risikopremier.
  - Dette tilsvarer ca. 3,3% over 3 måneders Nibor
  - Historisk standardavvik ligger på 2% (fra 01.01.2013)
  - Historisk avkastning (ifølge våre tall) er på 4,4% p.a. siden 2013.
- På lånesiden har Askøy kommune ulike lån, løpetider og gamle fastrenteavtaler. På sertifikatlån var sist rente på **1,47%**. Hvis et sertifikatlån nedbetales med 103 MNOK vil snittrenten øke med 0,05%.
  - Ulike lån kommunen har ligger på mellom Nibor og Nibor +0,6%
- Statistisk er det ca. 95% sannsynlighet for å få bedre avkastning enn 3m Nibor (90% sannsynlig med avkastning over Nibor +0,6%)
  - Ved lengere tidsperioder øker sannsynligheten til nær 100%
  - Det skal sies at obligasjoner ikke er normalfordelt og statistikk på denne måten ikke gir et komplett risikobilde, men med normal finansteori er dette utfallet.
- I forhold til lån på 1,47% kostnad vil vi forvente at kommunen taper 3,1 MNOK årlig per 100MNOK investert.

Avdrag

Å bruke 103 mill til å betale ekstra avdrag vil redusere den ikke selvfinansierende lånegjelden fra 1,784 mill til 1.681 mill. 1.784 (6%).

Avdragene vil anslagsvis reduseres med 2,5 mill.
Samlet effekt på renter og avdrag blir en merutgift på 0,6 mill.

Hvis transaksjonen medfører behov for dyre likviditetslån eller tapsføringer, blir den negative effekten på finanspostene større. Hvis det selges med gevinst, virker det positivt.

Konsekvens for samlet finans - porteføljesammensetning

Avvikling av kraftfondet betyr at plasseringene må reduseres, og at alle aktivklasser må tilpasses. Avhengig av tidsmessig innfasing kan kommunen selge seg ned med gevinst eller tap. Det vil i prosessen kunne oppstå midlertidige avvik i forhold til finansreglementets føringer.

Konsekvens for egenkapital, arbeidskapital og likviditet

Bruk av kraftfondet til nedbetaling av gjeld påvirker også balansen. Postene for anleggsmidler og omløpsmidler reduseres som følge av at aksjer, sertifikater og obligasjoner må selges. Egenkapitalen reduseres gjennom uttak fra ubundne investeringsfond. Gjelden reduseres hvis pengene brukes til å betale ekstra avdrag. Nettoeffekt er i utgangspunktet null.

Arbeidskapital er differansen mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld. Arbeidskapitalen er et uttrykk for kommunens likviditet, med andre ord evnen til å betale forpliktelsene etterhvert som de forfaller. Gjennom å redusere omløpsmidlene blir arbeidskapitalen svakere. Risikoen for at kommunen må ta opp dyr kassakreditt øker med svakere likviditet.

Planlagt bruk av disposisjonsfondet i 2019, 2020 og 2021 (jf vedtatt budsjett og økonomiplan) medfører også en mer anstrengt likviditet. Dette forsterker risikoen for å komme i en likviditetsmessig vanskelig situasjon hvis kraftfondet avvikles.

Mulighet for iverksetting

Avvikling av kraftfondet, helt eller delvis, kan skje fortløpende, og bør tilpasses markedssituasjonens mulighet til å selge uten tap. Fondsmidlene er i dag plassert i ulike typer kategorier. Bindinger er markedsstyrt etter priser. Finansreglementet regulerer hvilken type finansielle plasseringer kommunen skal ha i sin portefølje. Hvis situasjonen krever det, kan kommunestyret justere finansreglementet.

Vurdering:

Det grunnleggende kravet om at kommunene skal forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid, videreføres i ny kommunelov. Betydningen av langsiktighet og forsvarlig økonomiforvaltning fremheves sterkere. Finansielle midler og gjeld skal forvaltes på en måte som ikke innebærer vesentlig finansiell risiko, og slik at betalingsforpliktelser kan innfris ved forfall.

Gjennom ny kommunelov blir kommunene forpliktet til å vedta finansielle måltall for utviklingen av kommunens økonomi. Askøy kommune følger i praksis en handlingsregel for låneopptak til ikke-selvfinansierende formål. Ved innføring av ny kommunelov må måltall for gjeldsutvikling vedtas.

Askøy kommune har høy lånegjeld. Å redusere denne er gunstig for å styrke kommunens økonomiske posisjon. Spørsmålet er på hvilken måte dette bør skje. Å bruke kraftfondet er én måte å gjøre det på. Omdisponering av disse midlene kan redusere lånegjelden med 103 mill. Som belyst i saken gir dette isolert sett en årlig mindreinntekt/merutgift i driften, forsiktig estimert, på anslagsvis 0,6 mill. Selv om bare deler av kraftfondet avvikles, er det fortsatt ikke noe å tjene på det. Merutgiften må dekkes inn på annen måte, enten ved å redusere

investeringsnivået mer enn det økonomiplanen legger opp til, og dermed redusere budsjetterte finansutgifter, eller gjennom ytterligere innsparinger i driften.

Alternativt må gjeldsgraden reduseres gjennom å redusere investeringsnivået, og med det låneopptaket. Et tredje alternativ er salg av eiendommer. Disse alternativene vil være en økonomisk sett bedre løsning.

En forutsetning for å oppnå effekt av en lavere lånegjeld er at handlingsregelen samtidig skrur til, og at dette vedvarer. Hvis den ekstraordinære nedbetalingen blir vurdert som å gi bedre handlingsrom for å øke investeringene og ta opp mer lån, forsvinner den positive effekten av reduserte avdrag.

Å redusere egenkapitalen vil svekke kommunens økonomiske posisjon. Det er uheldig, da den økonomiske posisjonen ikke er særlig sterk. Risikoen for at likviditeten blir så dårlig at det vil påløpe ekstrakostnader til likviditetslån, øker. Kommunen har erfaring med at disposisjonsfondet kan være omtrent på null. Kraftfondet er pengene på kistebunnen. Om de også er borte er kommunen i en særdeles sårbar posisjon.

En reserve som kraftfondet utgjør er vanskelig å bygge opp igjen hvis den først er tatt ut. Askøy kommune har «aldri» hatt en økonomi som har gjort det mulig å avsette penger til investeringer eller investeringsfond. Økonomiplanen legger heller ikke opp til det.

Rådmannen vil på bakgrunn av denne vurderingen fraråde at kraftfondet brukes til å nedbetale gjeld. Lånegjelden bør reduseres for å bedre kommunens økonomiske situasjon og lette trykket på driften, men det bør skje gjennom reduserte investeringen og mindre låneopptak, eventuelt salg av eiendommer.

Folkehelseperspektiv:

Kommunens samlede økonomi har betydning for evnen til å styrke folkehelsen, men ellers har saken ingen direkte kobling til folkehelseperspektivet.

Økonomi:

Bruk av kraftfondet til nedbetaling av gjeld fører til at kommunens regnskapsresultat isolert sett forverres med 0,6 mill. årlig. Disse pengene må dekkes inn fra andre områder. Hvis kraftfondet reduseres delvis vil den negative effekten bli redusert, men den vil fortsatt være negativ. Nedsalget kan gi tap eller gevinst som gir effekt på det enkelte års regnskap.

Kommunens økonomiske posisjon vil samlet sett svekkes på grunn av redusert egenkapital, arbeidskapital og økt sårbarhet i forhold til å takle svingninger og sviktende inntekter/økte utgifter.

Kleppestø, 10.04.2019

Eystein Venneslan
Rådmann

Marit Rinnan
Kommunalsjef